

Druga američanska nota o „Anconi“.

Brzajavne vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

B e č, 26. decembra (D. u.) Službeno izvještaj:

Rusko bojište.
U močvarnom području Polesja suzbili su na mnogim točkama jaka neprijaska izvidna odjeljena. Inače ništa novo.

Talijansko bojište.
Lako smo suzložili pokusje neprijatelja, da se približe južnom kraju Doberdobske noravni.

Istočno bojište.
Položaj je nepromijenjen.
Zanimjen poglavice generalnog stožera H. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. decembra. (D. u.) Službeno se izvještaj:

Zapadno bojište.
Usljed neprestanih kiša, bile su ratne operacije nešto živahnije jedino na sjeveru od Alberta, na nekim točkama S. Šampanji i sjeverno Semheima.

Rusko bojište.
Vrlo uspješno su bile upadice njemačkih vojski u područje sjeverozapadno od Gatorijska, blizu Berestjanja i jugoistočno Kojkija.

Rat na Balkanu.

Naše prodiranje kroz Albaniju i Crnu Goru do Jadranskog mora.

Stokholm, 25. decembra. Iz Pariza stizavju: Neprijateljska vojska nastoji čim prije prodirati do albanske obale, da tako naprije sakupljenje srpske vojske. Središnje vlasti nastoje ondje: 1. mištili srpsku vojsku; 2. medju Muhamedancima prozrediti buni i 3. zagospodariti na Jadranskom moru. Tako postaju albanska i erdoganska bojišta sve to važnija a to tim više, što sa iskrcavanjem talijanskih četa ovaj također i talijanski interesi tangiraju.

Novi bojni nacrt četvornog saveza.

Amsterdam, 25. decembra. U Parizu održavalo se bojno vijeće. Usprkos tome, da se je raspravljalo u tajnoj sjednici, saznaje se ipak za sljedeće zadužbe bojnih vijeća: 1. Četvorni savez zavisit će svoju vojsku u Solunu na

500.000 momaka, kako je to zahtijevao tamožnji zapovjednik general Serrail.

2. Gallipoli gdje se nalazi još 100.000 momaka, imade se postepeno izpražnjivati.

3. Četvorni savez iskrcati će čete u Maloj Aziji.

Na zapadnom bojniom polju imade se provoditi stroga cenzura.

6. Italija se obvezuje postati 50.000 momaka za obranu Egipta.

Iz Rusije.

Pitanje mira pred ruskom domom.

Rusi u Perziji.

Petrograd, 24. Sasonov držao je jednosatni govor u ruskoj dumi: govorio je o političkom položaju i nesto o miru.

Sa Grčkom, kazao je Sasonov, nastali su opet normaljni odnošaji, jer je ona privolila na utvrđenje Soluna.

Govorio je o Perziji i izvjestio dumu o utvrđenju Kune i Ramadana, izrasvial nađe, da će se time zapriječiti sve nemire i bune, što bi mogli turški i njemački agenti raspirati u onim krajevima. Svršio je obećavajući, da će se odsede postupati sa Perzijom svom potrebitom energijom.

Na upit Mičukova, je li imaju kakvog te međa glasin, što su se raširile bile o nekim nirovnim pregovorima, primijetio je Sasonov da vlada odvraća svekolike odlučno, da se o miru niti ne govori. Rusija, kazao je, mora biti sigurna, da će ostati sve do povoljnog svršetka. Ona ne će pristati na mir prije, nego li bude slomljen njemačka sila.

Iz Amerike.

Druga američanska nota o „Anconi“.

B e č, 24. (D. u.) Evo njezinog prevoda: „Potpisanoše veleposlanici Sjedinjenih Država je čast izručiti e. i. kr. ministru izvanjskih posala barunu Burianu sljedeći odgovor svoje vlade o potopljenu talijanskog parobroda „Ancone“ na odnosno cijenjenu notu Vase Preuzvisnosti od 14. o. m. j., broj 5735:

Dne 15. novembra 1915. izručio je a. u. poslanici poslovdaja u Washingtonu, baron Zwielinek, u nasemu (amerikan-skomm) državnome odijeljenju austro-ugarsko izvješće c. kr. mornarice o potopljenu „Ancone“, u kojemu se je priznalo, da se je torpedovalo parobrod, kada su bili njegovi strojevi već zaustavljeni i dok se je još na brodovoj palubi nalazilo putnika.

To priznanje, po naziranju vlade Sjedinjenih Država, je samo po sebi dovoljno, da se smije smatrati odgovornim

podmorničnoga zapovjednika, koji je torpedovanje izvršio, iz toga, što je svojevojevo prekršio priznato međunarodno pravo, i što se nije obazirao ni najmanje, na načela čovjekoljublja, koja mora podlijeti svaki koji vojuje u vođenju pomorskog rata. Pošto su te okolnosti očite, i na temelju vlastitog priznanja, vlada Sjedinjenih Država smatra sasvim opravdano svoje mišljenje, da nema mjesta nikakvom daljnjem razjašnjavanju, niti o okolnostima „Anconinog“ potopljenja, niti o važnosti i načinu ustanovljivanja po svjedoteđu mornaričnog izvješća i po izkazima svjedoka, niti se daje raspravljati o ubijenim i ranjenim Amerikanima. Kazanja zapovjednika dokazana je na svaki način, a činjenica, koju se ne da porici jest, da su uslijed njegovog nezakonitog postupka ubijeni ili ranjeni ili da su bili u opasnosti državljani Sjedinjenih Država.

Zakon međunarodnog prava i načela čovjekoljublja, koje je prekršio svojevojevo zapovjednik podmornice, su jako dugo i općenito poznati i tako očitviti da stavlja zakona i pravdnosti, da vlada Sjedinjenih Država ne smatra za potrebno, da bi o njima raspravljala (to debate them) i ne razumije, kako ih c. i. kr. vlada može još smatrati predmetom raspravljanja i dogovaranja.

Vlada S. D. ne nalazi drugog izlaza iz te piljanja, nego li taj, da ima c. i. kr. vlada držati odgovornom za postupanje zapovjednika broda i da ponavlja (očno označene (define), a ipak obzine za njihove izražene u noti od 6. decembra 1915. godine otvoreno običaju, da će govoriti o tome, što je bilo, ali ne govoreći c. kr. vladi, da uvjdi pravdnost tih zahtjeva i da im odovolji jednaki duhom dobrohotnosti i istim marom (concern) za njihov sadržajnih dobrih odnošaji, koji opstaje između Sjedinjenih Država i Austrije, i koje vlada S. D. nasoji da osigura.

Potpisani upotrebljuje istu zjodu, da onovi Vaso Preuzvisnosti uvjetovanje svoje visokog počinjanja,

Frederic C. Paufel.

Centralne vlasti.

Bolest cara Vilhema.

Berlin, 25. Careva bolest nije teske npravi. Ona ne smeta cara, te ne bi moge primati izvješća državnog kancelara. Istinoc primio je car Vilim mnogo posla, između kojih je bilo više ministara. Ne može ležati u krevetu, nego li na kraće setnje u dvorskom perivoju.

Podupirajte Družbu!

„Svrhnoj poslaticii“, kako je Glisa nekim osobitim ponosom okrasio bio toga plašljivo četveročeno, no s vremenom... I poteli smo smisljati i ovo i ono. Izgledati ovako i onako, kako da dovedemo Glisu do spoznaje, e smo se te „svrhne poslaticie“ dobrovo već zastili i da nam malo po malo postaje već i ogavnem. Da kažemo te Glisi u hrk? Jok! Ti bili smo više nego uvjereni, e bi smo ga uvjerdili, ponajprije, što smo prve dane i mi sami na svu usta hvallili zetečvu na nemalu radost njegovu! No, ovako izravno to ne može da bude!

Poteli smo neizravno, ili ako hoću pravo da kažem, Marko je počeo. Stao je naime nesto natucati o sličnosti između zetečje i mačje početke i pripovijedati svu silu dosjetaka o tom. Mi smo se tim dosjetkama dakako smijali, a najsladje se je smijao sam Glisa.

Marko je postajao sve „krupniji“ sa svojim salama. — Haj Glisu, — saleti ga on jedno veće, kad smo opet bili podvoren zetečvinom, — da nije možda i ovaj zec onakav, hm, stono, hm, lovi miševce, a?

Nove odredbe osobnih prava.

6. Sirotinski odbor.

Pređ par godina sveli su se prostovoljori u nekim pokrajinama sirotinski odbori i slične organizacije. Svrha im je bila, podupirati sudove u izvršavanju sirotinskih zadaća. Ti su se odbori pokazali korisnima, što se liče uzgoja i upravljanja imovinama malodobnika. Mnogo se je djece tako riješila duševne i materijalne propasti, dalo ih se u nauke u zanat itd. U kratko, sirotinski odbori su za zapuštenu i zanemaranu siročad našu vanredno potrebnu i korisnu. I zakon im je sada uveo. Posvuda moraju se ustanovljati sirotinski odbori. (§ 30.). Njihov je djelokrug zakonom u tancine odredjen. Pozitivnom najuglednijih muzeva u selu i gradu urodit će nadamo se najboljim plodovima.

Sirotinski odbori bit će savjetnici i pomoćni organi suda u svim sirotinjskim i poslovinama. Ti odbori će najprije sami opominjati i učiti nemarne i neiskusne sirotinje i skrbnike. A kada sve njihove opomene ne će koristiti, morat će takve slučajeve naznati sudu (§ 31.).

Sirotinski odbor dužan je pomagati sudu, da se zaбере sirotama dobar i pametan stjujki ih sirotinca. Dužan je također predložiti, da se proizvodi očeva ili sirotinjska oblast nad duševno i tjelesno zaostala mladica (§ 173.,—25.). To su slučajevi dočaka, ginonijem ih, siljeplaca, neozdravljivih bolesnika, koji se mogu smati iz kuće sa se. To produženje skrbništva namelne sa tako raspisanim skrbnicima, izručima i novim namelne sa svima, koje je znače, da bi to mala sve svoje rasuliti (§ 61.).

Sirotinski će odbori predlagati sudu one spornice osobe, koje su pripravne preuzeti kakvo sirotinje ili skrbništvo (§ 32. broj 3.). Isti će odbori imati popkupati rodilje i sirotinje u času, kada treba odabrati zvanje odraslo djece i poslali ih u zanat ili u kakvu god službu (§ 32. br. 4.).

Učene obzirati će se sudac na mišljenje sirotinjskog odbora, jebiti uputno li nije, ono što majka ili drugi skrbnih namerjava posuzeti glede osobe ili imanja malodobnika. (§ 33.).

Sirotinski odbori može i preuzeti neposredno sirotinje sa skrbništvo, kadogor nije moguće naći pouzdanog sirotinca (§ 34.).

Tom se odboru smije izvesti nadziranje nad dječom ispod 14. godine, osobito nad privatnim pitomcima. Sirotinski odbor smije također oduzeti nevažljivi obiteljni pravo, da prima pitomca na hranu i pod svoju pasku (§ 35.).

Sirotinski odbori je javni organ. Njegovi su članovi dužni na ureduvnu tajnu. Kao javni organ smije sirotinski odbor stupiti u svezu sa raznim javnim društvjima.

Radi mačka...

Crtica iz djačkoga života.

(Dalje.)
Tek jednu je slabost imao Glisa, ako uopće i može da se nazove slabost, to je naime — kao neženja i mlad čok — silan prijatelj i štovatelj tako ang krasnog spola, radi česa je bio isto nisanom naših dosjetaka. Tko zna silko li je već put uzdrhtalo bilo i začelo njegovo srce za ovu ili onu Evinu ter, no u ljubavi kao da nije imao dovoljno sreće. Na naša boekanja radi njegovi neuspjeha u ljubavi znao bi se isprizmati, e je tomu uzrokom jedino njegova nespretnost, bojazljivost i skromna trav, koja mu ne daje, da „odabranici toga srca“ jasnim načinom dda svoju obav. No mi smo — u odsutnosti tako broj dakako — bili posve drugoga mišljenja, i bit će, da je to naše mišljenje to posve opravdano, jer Glisa — ma ko krasna bila inače njegova duša — je bio tijelom nikakav Adenis, koji bi se sposoban, da na juris osvaja ženska

Predočite si čovjeka niska stasa, razmjerno velike glave, krupna nosa, širokih usnica, pjegavata lica, crvene kože i crvenih nokostenih brkova, jedia nešto malo izoboznih poput starogorko Terzija, — takav je bio eio nas Glisa!

Oj prirodno, prirodno, kako si mogla ovako mačuhinosti obdariti jadnoga Glisu, onoga istoga Glisu, koji bi i polovicu svojega života i te kako rado bio sam samo za jedan jedini pogled krasnoga ženskoga oka, a za jedan njezini zagrijež možda i čitavu svoju kretmu sa svim gostovima zajedno!

Ali dosta o tom!

Nekoliko sedmica prije negoli počinje ova naša crtica, kao da je u Glisu ušao bio sam nečisti. Pomislite samo! Redovito svaki drugi dan dvorio nas je i kod ručka i večere — zetečvinom. Istina, zetečvina je veoma dobro meso, no uživati ju tako često, eto to bome dosadi čovjeku, pa bio taj čovjek upravo i — djak. Tko ga je naputio bio na tu misao i odakle je smagao toliko zetečva, nije smo mogli nikako da saznamo.

Isprija dakako nijesmo imali ništa proti

— Ta idite, idite, — stao se Glisa oti-mati, — a odakle mieste tolike mačke? Eto vidite, Mican još živi, a drugih mačaka nema niti je ikad bilo u mojoj kući!

Znadem ja uostalom, da se gospođa rado šale i ne misle ozbiljno.

Mican! Da, to je bio ljubimče Glisino. Dlake crvene poput Glisine kože, pitom sa svakim od nas, dapače i odvise pitom. Nerjetko se je znalo zbiti, te je bi Mican posve bez straha uspeo na naš sto i usetao se po njem uzlignutim repom, dok ga ne bi tko od nas — a to je bio po najrečje i opet Marko — šezpao bio za rep i hacio na tle, poljnice dakako, jer jao, da je onomu, za koga bi Glisa zamijetio, da je njegovomu Micanu neprijatelj.

Ha, Mican! — udari se Marko sakom po glavi i nekako se zlobno i podmuklo nasmijeo, izakako se je Glisu udaljio bio od nas. — Izvršna ideja, krasna misao! Gospodo! — prošapta i pò glasa, — gospodo, za koji čemo dan biti spašeni od nesrećne te zetečvine!

(Dalje sljedili.)

ina i zavodima. Svi njegovi uredovni listovi i dopisi prosti su poštarine i biljege.

Sirotnijski odbor može uzimati si za pomoćnike osobe, koje su dužne izvršivati posebne naloge oko siročadi, paziti za njih, pohajdati ih, poplivatati se, je li se za njih dobro skrbi li ne. Ti odborovi pomoćnici mogu prisustvovati sjednicam odbora, ali imaju samo savjetujući glas. (§ 38.).

Sirotnijski odbor je ustanova općinske uprave. Spada pod kotarski sud svojeg kraja. Dužan je odgovarati na upite kotarskog suda i izvršivati njegove naloge. (§ 36.).

Kada se koje dijete preseli iz jedne općine u drugu, mora zakoniti zastupnik njegov javiti promjenu prebivališta obim sirotinjskih odbora. (§ 37.).

Obično spadati će u područje sirotinjskog odbora jedna cijela politička općina; ali ako je općina prevelika, kao što su većina istarskih općina, može se u njoj ustanoviti više sirotinjskih odbora. Kotarsko poglavarstvo ovlašteno je odrediti područja pojedinih odbora, dogovorno s kotarskim sudom. U potrebi smiju se stranke obratiti na višu političku vlast, da one konačno odluče u slučaju nesporazumljenja. (§ 40.).

Članovi sirotinjskih odbora mogu biti i muški i ženske. Moraju biti neodvisne osobe, austrijski državljani. Svoju čast izgube, ako dodju i same pod skrbištvo. (§ 41.).

U sirotinjske odbore spadaju na prvome mjestu zastupnici crkve, škole i općine, pa druge osobe, koje se zanimaju za odgoj i budućnost zaostane djece, te imaju i časa i volje za to. Medju te spadaju odborici raznih društva za djecu.

Članovi sirotinjskog odbora odabiru se na 5 godina, i nose častni naslov „sirotinjski savjetnik“ (§ 42.). Zupnik i ravnatelj škole moraju preuzeti odborničko mjesto, ostali umiju ga i otkloniti. O tome ima u samom zakonu podrobnijih

ustanova (§ 44.), koje se tiču imenovanja i svrgnuća članova, kao što i prostorija, što ih mora općina dati sirotinjskim odborima na raspolaganje.

(Slijedi konac).

„Zubar“.

Nijesam došao iz Afrike u Pulu, niš sam jučer pao na ovaj svijet s mjeseca. Ipak od ovog nesretnog rata nijesam imao prilike, da a ne vadi ih samo, poput seoskog „klijestara“.

Je li zubar liječnik? Da li je njegov posao, da zube vadi ili da ih kakogod začepi?

Jest, zubar je pravi liječnik, jer liječi zubove, a ne vadi ih samo, poput seoskog „klijestara“.

Jos sam sada ljutit na nekog liječnika, koji je, možda i samo u sali, napao zubare i nazvao ih ljudima, koji se u opću medicinu ne razumiju, te se imaju ubrojiti više u tehničare, nego li u liječnike. Ja mislim, da dotični g. liječnik, nije baš onaj, koji od liječništva previše zna, jer spada medju obične seoske „čistilare“ i naručitelje ricinog ulja i bojadisanec vode.

Zubi i glava uopće ima najosjetljivije živce. Pa zubar mora s toga, da svidavim najjuče boli pacijenata, da ih ublaži i da ih za budućnost ukloni.

Meni je zubar liječio zube puna dva mjeseca. Čedan oko jednoga, čedan oko drugoga zuba, prošli su i mjeseci.

Koliko ustrpljenja! Ja sam nijesam znao, koji mi je zub spao; gospodin liječnik upravo mi je jedno ječno pitanje:

Pokažite mi, koji vam se zub pričinja dužim od drugih.

Ja tražim pratom u ustima si i pokazem mu četvrti zub desno.

Znao sam, znao, koji vam zub smeta; nije hila potrebno, da mi Vi, gospodine pacijente, kažete. Raspoznao sam ga po

njegovoj boji. Pustite Vi mene, ja ću vam zub „skratiti“.

Otvorim usta, a on sa svrdlom u nja. Čudno je, kada vrtalica tjera svrdao silnom brzinom, a svrdao lomi i krši bez pruženja i desno i lijevo. Osobito prvih puta misli si čovjek: Neću ostati živ. Ipak me se ništa ne dogodi, pače čim se zub otvori, popuste boli znatno.

Zanovijetan posao je liječenje zubne nutrinje. Stotina bočica okružuje liječnika zubara. Svaki njihov lijek mora se pametno upotrebljavati. Zubar mora svu stotinu lijekova, stotinu boca i stotinu načina upotrebljavati dobro poznati i pametni, da ne bude zla i sa zubom i sa ustima.

Dan za dnevom čiste nekakve igle mi, sondiraju šupljinu zuba, umetaju mi na pahuljici bijelog pamuka kakav god lijek. Tek deseti dan bio je moj izdubljeni kutnjak gotov za plomiranje.

Došao sam g. zubaru molbom, da mi ga izvadi; a on mi odvrati: Moj gospodine, Vi me vrijeđate. Ja sam zubar, ne klijestar. Ja liječim zubove, i nerado ih olinjam njihovom gospodaru iz ustiju. Sree mi plaće, kada moram gledati praznu usta mlade gospođe, koji vlistom krivnjom svoje zube i svoje zdravlje gube.

„Svoji zubi, svoje zdravlje!“

Ta mi se izreka gospodina liječnika najviše ustalila u pameti. Što se mene tiče, mogu se pohvaliti, da sam počeo prije dvadesete godine svoje zube čistiti. U sedmom razredu gimnazije držao sam liječnik zavoda predavanje o njezi zubiju, koje je mnogima ili bolje svima koristilo. Kupiti si odmah kečicu za zube i prost prašk, te sam uvijek od onda njegovao svoje zube, pa makar ih samom vodom ispirao.

Krivnjom svojih mlađih godina imao sam ipak do jučer veliki razmak između svojeg peloga i osmoga zuba desno. Ali sada sve je popunjeno sa rezervom zlatnih zubova. Sada imam, hvala Bogu i gospo-

dinu zubaru, sve zube; te sa svima izvršno grizem i meljem.

Cijela mi se glava bolje čuti. Zlatni zubi ne smetaju mi najmanje; niti neznam da ih u ustima imam. Sinoć pjevao sam u društvu, pak sam opazio, da mi je glas mnogo puniji.

Neznam opisati sve, što sam svojemu zubaru dužan! Oalobodio me od veđih muka, nego što ih groznica zadaje. Morao je imati ustrpljenja sa mnom, više nego svaki drugi liječnik u svim ostalim bolestima, što sam prebolio.

Sada znamo, što je zubar. Mislio sam i ja prije, da liječnik, koji nije za drugu, uzme si ime zubara pa samo zube vadi. Sada znamo, da je zubar pravi liječnik, koji mora poznati vrlo toga puno tehnike, kako se zlato na stotinu raznih načina izrađuje itd. I došao sam, do zaključka, da treba svoje zube dati pregledavati svake godine od valjanog zubara specijaliste.

Liječnici su isto kako i ostali ljudi, premda misle da ih samo ime čini visim bićima. Ni oni nemogu sve znati. Zato se pametniji od njih bave najviše ili isključivo s očima s nutarnjim djelovima tijela, sa žicama ili s drugim čim, i specijaliziraju se u svojoj struci. Zovu se specijalist za oči, za grlo, ženske bolesti, za dječje bolesti itd. Specijalista za zube zove se zubar.

Čast valjanomu zubaru, koji znade barem nešto dobro, o sramota onom liječniku koji mi je zubare pokudio. Svaki nek se od njega čuva jer se u sve pača a ništa pravo nezna.

Rude Roda.

Aforizmi.

Ima tako lijepih govora, da ih nije lijepo ni slušati.

Ljudi s glavom podizaju vrlo često ljude — bez glave.

Kreditno i eskomptno društvo

Pula, Trg Custoza br. 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak te isplaćuje uloške po dogovoru bez obzira na ratno doba u svakoj visini.

Uredovni satovi jesu 9—II dop. 3—5 pop.

Koledari za godinu 1916.

dobivaju se u

papirnici Jos. Krmpotić

POLA, Trg Custoza 1